

Paraša: Be-šalach

6 423 písmen

1 681 slov

116 veršů

216 řádek

1 micva

אֶז יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאָה גָאָה
סוֹס וְרִכְבוֹ רָמָה בַּיָּם:

Tedy zapějí Moše a synové Jisra'ele tuto píseň a řeknou: „Hospodinu zpívat budu, je nade vším, koně i s posádkou do moře shodil!“

Sidra pro tento týden: Be-šalach**1. alija (Šemot 10:1–10:11)**

Poté, co faraon propustí děti Jisra'ele z Egypta, je Bůh vede oklikou. Vyhýbá se přímé cestě do Kenaanu skrze zemi Pelištejců a míří směrem k Rákosovému moři. Moše při sobě má Josefovy kosti, jak o to Josef žádal před smrtí. Přes den Jisra'el naviguje oblačný sloup, v noci pak sloup ohnivý. V jednu chvíli Bůh nařídí Mošemu, aby se Jisra'el vrátil a utábořil u moře. Faraon, jehož srdce je opět zatvrzelé, si pomyslí, že se Jisra'el v poušti ztratil, a rozhodne se pronásledovat Jisra'el se svým vojskem a válečnou vzbou.

2. alija (10:12–23)

Egypťané doženou Jisra'el na břehu moře. Lidé zpanikaří a obviňují Mošeho, že opustili Egypt jen proto, aby zemřeli na poušti. Moše se je snaží povzbudit a vysvětluje jim, že se jedná o Boží plán a že se stanou svědky Boží spásy.

3. alija (10:24–11:3)

Obláčny a ohnivý sloup se přesune mezi Jisra'el a egyptské vojsko, takže se Egypťané nemohou k táboru Jisra'ele přiblížit. Moše pozvedne svou hůl a nad mořem začne vát silný východní vítr. Moše drží hůl po celou noc a vody Rákosového moře se rozestoupí. Jisra'el projde suchou částí na druhou stranu. Egypťané vstoupí na mořské dno, ale mají problém postupovat dále.

4. alija (11:4–12:20)

Moše opět pozvedne svou hůl a nad Egypťany se zavře mořská hladina. Jisra'el vidí utopené Egypťany na mořském pobřeží a zpívá Píseň moře, již oslavuje zázračnou záchranu. Jisra'el pokračuje dál v cestě a po tři dny putuje pouští bez vody. Nakonec dojde na místo, jehož vody jsou příliš hořké, takže se nedají pít, a nazvou je Mara (hořká). Lid začne reptat a stěžuje si Mošemu. Bůh ukáže Mošemu strom a když Moše vhodí jeho dřevo do vody, ta zesládně.

5. alija (12:21–28)

Jisra'el přichází do pouště Sin a lidé si stěžují Mošemu, že mají hlad. Bůh oznamuje Mošemu, že sešle každodenní dávku chleba z nebes. Moše oznamuje lidu, že večer bude jíst dostatek masa a ráno chléb.

6. alija (12:29–51)

Večer pokryjí celý tábor Jisra'ele křepelky, ráno pak padá s rosou nebeský chléb – mana. Každá rodina si nasbírá tolik, kolik bude stačit pro všechny její členy. Moše ostatní napomíná, aby si nic nenechávali do příštího dne, avšak někteří toto varování ignorují a jejich mana se do druhého dne zkazí. V pátek padá dvojnásobná porce. Moše oznámí lidu, aby si druhou porci ponechali na šabat a nesbírali manu o šabatu. Někteří tohoto pokynu opět nedbají, ale o šabatu nic nenajdou. **24. micva:** Zákaz opouštět o šabatu místo svého bydliště. Moše prikazuje Aharonovi, aby část many uchoval jako připomínku pro budoucí generace.

7. alija (13:1–16)

Jisra'el doputuje do Refidim, ale opět nikde nemůže najít pitnou vodu. Bůh přikáže Mošemu, aby svou hůl udeřil do skály, ze které poté voda vytryskne. U Refidim ale na Jisra'el zaútočí Amalek. Jehošua v čele Jisra'ele proti němu vede bitvu, zatímco Moše, Aharon a Hur vystoupí na blízké návrší. Kdykoli Moše pozvedne své ruce, Jisra'eli se v boji daří, pokud jeho ruce umdlévají, Jisra'el začne prohrávat. Aharon a Hur proto drží Mošeho ruce, když je už unavený a Jehošua tak nakonec zvítězí.

Haftara (Soudců 4:4–5:31)

Nejdelsí haftara (sefardští Židé čtou pouze poloviční), kterou s tématem paraši Be-šalach spojuje připomínka vítězství nad protivníkovou armádou. Haftara vypráví příběh soudkyně Dvory, která společně s vojevůdcem Barakem porazila vojsko mocného kenaanského krále Javina a jeho vojevůdce Sisera (kterého zabila odvážná Jael stanovým kolíkem).

Šabat šira

„Před tváří Hospodina hory tekly, toť Sinaj před Hospodinem, Bohem Izraele.“ (5:5)

Šabat šira, tedy šabat písně, je pojmenován pochopitelně po písni moře, širat ha-jam, kterou Jisra'el pěl po překročení Rákosového moře. Vedle této písně ale tento šabat v našich synagogách (alespoň tam, kde se sejde minjan) zazní i širat Devora, Devořina píseň (5. kapitola knihy Soudců). Podobně jako širat ha-jam je i širat Devora chvalozpěvem, oslavujícím Boha a vzdávajícím díky za vítězství soudců Devory a Baraka nad kenaánským králem Javinem a jeho vojevůdcem Siserou (dokonce podle některých textově-kritických názorů pochází Devořina píseň z 12. stol. př. o. l. a představuje jednu z nejstarších částí Tanachu).

Mimořádné je v tomto příběhu postavení žen: Devora je označována za prorokyni a soudkyni v Jisra'eli (z dnešního pohledu by jí náležela funkce prezidentky nebo premiérky) a její věhlas je dokonce tak velký, že soudce a válečník Barak odmítá jít do bitvy proti vojevůdci Siserovi bez jejího doprovodu. „Půjdu s tebou, ale v takovém případě vavřiny vítěze nepřipadnou tobě, nýbrž ženě,“ odpoví Devora Barakovi. Podle některých tím má na mysli Ja'el, která ve spánku probodne lebku Sisery stonovým kolíkem (!), podle jiných se tím myslí sama Devora, která dokázala svým vlivem sjednotit vojska kmenů Zevulun a Naftali. Tak či onak Barak má hlavní podíl slávy a vítězství přenechat hned dvěma ženám a podle všeho se zdá, že je s tím smířen. Není snad lepší zvítězit nad protivníkem i nad předsudky, než se nechat obojím porazit?

Devora si ale slávu nenechává pro sebe. Jestliže 4. kapitola popisuje bitvu a to, co jí předcházelo, ve své písni (5. kapitola) soudkyně zdůrazňuje Boží roli ve vítězství: „Hospodine, když jsi ze Seiru odcházel a kráčel z Edomova pole, třásla se země a také nebesa, také oblaka ronila vodu. Před tváří Hospodina hory tekly, toť Sinaj před Hospodinem, Bohem Izraele.“ (5:4-5) Ještě zajímavější je úvod, který k tomuto verši překládá Targum Jonatan (aramejský překlad): „Hospodine, tvá Tóra, kterou jsi předal Jisra'eli – když ji přestupovali, okolní národy jim vládly, ale když se k ní vrátili, tehdy přemohli své nepřátele.“

Raši se ve svém komentáři na tento targum odvolává a přidává následující: „Tak pravila Devora: Tóra umí být těžká a tvrdá k těm, co se od ní vzdalují, ale je dobrá a příjemná k těm, kdo k ní přilnou, neboť i ona byla darována v atmosféře moci a bázně. A stejně tak je Jisra'el vydán do rukou svých nepřátel, kdykoli ji opouští, avšak jakmile ji opět přijme za svou, je zachráněn.“

Tento výklad proměnil Devořin chvalozpěv v poselství, že osud lidu Jisra'ele je úzce spjat s jeho vztahem k Bohu a Tóře.

I když se toto tolikrát opakované poselství může po čase stát až nesnesitelným a unavujícím, židovská tradice jej přesto donekonečna připomíná, abychom si v každé generaci i každou minutou uvědomili jeho význam, a především cenu, kterou bychom za opuštění tohoto výjimečného vztahu museli zaplatit.

